Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Asiantuntijalausunto
5.6.2020

Asiantuntija Joel Jurkola
Johtava asiantuntija Juuso Kalliokoski
Neuvotteleva virkamies Heikki Piiparinen

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostolle

HE xx/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 neljänneksi lisätalousarvioksi

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN LAUSUNTO

Vuoden 2020 neljännessä lisätalousarvioesityksessä esitetään 0,5 milj. määrärahaa **momentille 30.10.50 (Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen)** käytettäväksi koronakriisistä kärsineiden maa- ja puutarhatilojen neuvontaan.

Momentille 30.10.55 (Valtionapu 4H-toimintaan) esitetään 0,3 milj. euroa määrärahaa käytettäväksi luonnonmarjojen keruu- ja välitystoiminnan tukemiseen sekä nuorten kausityöllistämisen edistämiseen puutarhatiloille. Määrärahalisäyksellä pyritään osaltaan turvaamaan luonnonmarjoja jalostavien yritysten raaka-aineen saantia, puutarhatilojen kausityövoiman saatavuutta sekä nuorten työllisyyttä.

Momentille 30.20.01 (Ruokaviraston toimintamenot) esitetään 0,125 milj. euroa määrärahaa. Lisäys aiheutuu koronavirustilanteen (COVID-19) johdosta tehtävien virusnäytetestausten edellyttämistä laite- ja tarvikehankinnoista Ruokaviraston laboratoriossa.

Momentin 30.20.44 (Luonnonhaittakorvaukset) määrärahasta ehdotetaan siirrettäväksi 93 milj. euroa momentille 30.20.43 (Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit). Muutoksella toteutetaan Marinin hallitusohjelmassa päätetty ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon sitoumusten lisärahoitus. Siirrettävästä rahoituksesta 88 milj. euroa on tarkoitettu käytettäväksi vuonna 2020 päättyvien ympäristökorvausten sitoumuksien ja sopimusten 1-vuotisiin jatkoihin siten, että ne voidaan jatkaa vuoden 2019 ehdoilla. Lisäksi mahdollistetaan luonnonmukaisen tuotannon kokonaan uusien sitoumuksien tekeminen vuonna 2020.

Momentille 30.20.61 (Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon) esitetään 70 milj. euroa määrärahaa. Lisäyksellä turvataan maatalouden investointien tason säilyminen koronatilanteen luomassa epävarmassa toimintaympäristössä.

Momentille 30.40.21 (Vesivarojen käytön ja hoidon menot) esitetään lisäystä 4,970 milj. euroa. Lisäyksestä 4,120 milj. euroa on tarkoitettu valtion vesistörakenteiden perusparannushankkeiden toteuttamiseen. Hankkeilla vähennetään valtion vastuulla olevien vesistörakenteiden korjausvelkaa, parannetaan alueiden maatalouselinkeinojen toimintaedellytyksiä sekä huolehditaan alueiden tulvasuojelusta.
Lisäyksestä 0,850 milj. euroa aiheutuu pohjavesiasemien automatisoinnista. Pohjavesien korkeuden seuranta on tarkoitus kehittää jatkuvasti päivittyväksi, automaattiseksi ja luotettavaksi. Kattava seurantaverkon automatisointi on tarpeen ilmastonmuutoksen myötä pohjavesivarojen riittävyyteen kohdistuviin haasteisiin varautumiseksi.

Momentille 30.40.22 (Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen) esitetään lisäystä 2,6 milj. euroa. Lisäyksestä 0,6 milj. euroa on määrärahan siirtoa momentilta 32.20.47 (Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistäminen). Määräraha käytetään biokaasuohjelmaa valmistelleen työryhmän loppuraportissa esitettyyn biokaasutuotannon edistämiseen liittyvään neuvontahankkeeseen.

Lisäyksestä 2 milj. euroa käytetään kansallisen laserkeilausohjelman tuottaman datan hyödyntämisen ja käsittelyn tehostamiseen. Tarkemmasta laseraineistosta saadaan uutta tietoa muun muassa ilmaston muutoksen sopeutumiseen ja hillintään, edistämään vesiensuojelua ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista sekä infrastruktuurin suunnittelua. Uudet menetelmät tuovat tehokkuutta datan käsittelyyn laajasti eri hallinnonaloilla.

Momentille 30.40.31 (Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen) esitetään 6,8 milj. euroa määrärahaa. Lisäyksestä 800 000 euroa on tarkoitettu kevään poikkeuksellisten tulvien varautumiseksi toteutettavien välttämättömien tulvasuojelu- ja tulvantorjuntahankkeiden avustamiseen muun muassa Ivalossa, Tornionjoella, Rovaniemellä ja Iijoella. Hankkeiden tavoitteena on turvata väestön turvallisuus ja estää rakennuksia, tiestöä ja muuta infrastruktuuria uhkaavat vahingot.
Lisäyksestä 6,0 milj. euroa on tarkoitettu nopeasti käynnistettävien tulvasuojelu-, vesistökunnostus- ja vaelluskalahankkeiden avustamiseen. Hankkeilla parannetaan vesistöjen tilaa ja kalan kulkua vesistöissä sekä tulvariskien hallintaa erityisesti merkittävillä tulvariskialueilla. Vaelluskalahankkeilla toteutetaan kansallista vaelluskalaohjelmaa.

Momentille 30.40.43 (Valtion rahoitusosuus Ähtärin eläinpuisto Oy:lle jättiläispandojen kuluihin) esitetään määrärahaa 1,5 milj. euroa jättiläispandoista aiheutuvien kulujen kattamiseen. Koronaviruksen takia eläinpuisto on suljettu asiakkailta ja sen taloustilanne on heikentynyt nopeasti. Taloustilanne heikentää oleellisesti pandojen säilymisen Ähtärin eläinpuistossa. Avustuksen myöntäminen edellyttää vielä juridista selvittelyä muun muassa EU:n valtiontukisääntöjen osalta.

Momentille 30.40.50 (Riistatalouden edistäminen) esitetään lisämäärärahaa 1,8 milj. euroa. Lisäys on täydennystä käynnissä olevaan SOTKA-hankkeeseen, jolla avustetaan kosteikkojen ennallistamis- ja rakennushankkeita. Hankkeella parannetaan taantuneiden riistalintujen elinympäristöjä, tehostetaan vesiensuojelua, parannetaan erämatkailuyrittäjien toimintaedellytyksiä. Lisäyksestä 1 milj. euroa on hallitusohjelman rahoituksen aikaistamista momentin vuoden 2021 määrärahoista.

Momentille 30.40.51 (Kalatalouden edistäminen) esitetään lisämäärärahaa 0,2 milj. euroa. Lisäys käytetään kalastusoppaiden sekä muiden alan toimijoiden toimintamuotojen ja ansaintatapojen kehittämiseen. Lisäys on hallitusohjelman kalastusmatkailuohjelmaan osoitetun rahoituksen aikaistamista momentin vuoden 2021 määrärahoista.

Momentille 30.40.62 (Elinkeinokalatalouden edistäminen) esitetään lisäystä 1,755 milj. euroa. Lisäyksestä 1,0 milj. euroa on tarkoitettu kalanjalostusteollisuudelle myönnettäviin investointi- ja tuotekehitysavustuksiin vajaasti hyödynnettyjen kotimaisten kalavarojen käytön lisäämiseksi. Avustuksilla edistetään kalatalouden arvoketjun elpymistä korona-kriisistä nopeuttamalla uusien kotimaisten kalatuotteiden markkinoille tuloa ja kotimaisen kalan markkinoiden elpymistä.
Lisäyksestä 755 000 euroa on vuoden 2017 talousarviossa budjetoidusta määrärahasta vuoden 2019 tilinpäätöksessä peruuntunutta EMKR:n 2014—2020 ohjelmakauden kansallista rahoitusosuutta. Käyttämättä jäänyt osuus on täysimääräisesti sidottu hankkeisiin. Jotta hankkeet saadaan maksettua sitoumusten mukaisesti, ehdotetaan vastaava määrä budjetoitavaksi uudelleen.

Momentille 30.64.50 (Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät) esitetään lisämäärärahaa 3,1 milj. euroa. Lisäys on tarkoitettu luontomatkailua tukeviin toimenpiteisiin valtion retkeilyalueilla sekä Metsähallituksen monikäyttömetsien virkistysalueiden ja reittien palveluiden ja rakenteiden kehittämiseksi. Toimenpiteet koostuvat etenkin virkistys- ja matkailukäytön reittien ja rakennelmien sekä paikoitusalueiden ja sisääntuloväylien kunnostamisesta, rakennusten energiaremonteista öljylämmityksestä luopumiseksi, maastoliikenneväylästön

parantamisesta. Toimenpiteet edesauttavat matkailuelinkeinon ja muun elinkeinoelämän elpymistä kohteiden vetovoimaisuuden paranemisen, kävijämäärien lisääntymisen sekä tuotteistusmahdollisuuksien paranemisen myötä.

Momentille 30.70.01 (Maanmittauslaitoksen toimintamenot) esitetään lisämäärärahaa 3,5 milj. euroa huoneistotietojärjestelmän 1. vaiheen loppuunsaattamiseksi.